

Meditatie november: Deel je leven: samen zin

Ds. Sara Dondorp

Wat maakt een mensenleven zinvol of waardevol? In onze moderne, seculiere maatschappij wordt deze vraag meestal benaderd vanuit het perspectief van het individu. We zijn allemaal individuele personen, met individuele vrijheden. Woorden als zelfbeschikkingsrecht, onafhankelijkheid en zelfontplooiing komen langs. Vrijheid van meningsuiting en vrijheid van expressie zijn bijna heilig geworden. Ook als dat ten koste gaat van anderen. Toch vraag ik me steeds vaker af of wij wel zulke onafhankelijke individualisten zijn. Willen velen van ons niet dezelfde boeken lezen, dezelfde programma's kijken, dezelfde kleren dragen als anderen? En tegelijkertijd ook een individuele stijl uitdragen?

Dat dilemma is ooit meesterlijk in beeld gebracht door Monty Pythons Flying Circus in de film Life of Brian. Brian, die parallel aan Jezus een min of meer vergelijkbaar leven leidt, spreekt vanaf een balkon een grote menigte mensen toe. "Jullie zijn allemaal individuen," geeft hij ze als levensles mee. Vanuit het binnenplein roept de mensenmenigte als uit één mond: "Wij zijn allemaal individuen!" Vervolgens is er in een poortje achteraf één persoon die schuchter toevoegt: "Ikke niet!" Die laatste persoon is uiteraard de enige echte individu. Die ene persoon steekt zijn nek uit, stelt zich kwetsbaar op. Hij durft anders te zijn. En tegelijkertijd zegt hij dat hij dat niet is.

Ieder mens is zowel een uniek persoon als een onderdeel van een netwerk van persoonlijke relaties. Elk mensenleven begint minimaal met drie personen: een vader, een moeder en een kind. Het begint bijna altijd met veel vreugde en dankbaarheid. Vader kan afwezig zijn, moeder kan het af laten weten, er zijn allerlei omstandigheden denkbaar waarbij een kind er toch alleen voor staat. Dat neemt niet weg dat vader en moeder ooit aan het begin hebben gestaan. (En in Bijbels perspectief is ook God daar altijd bij betrokken: God die leven geeft, God die alle mensen geschapen heeft en ieder mens ten diepste kent.) Vrijwel alle ouders zijn bij de geboorte van een kind vol van idealen. Dit kind willen ze graag het beste meegeven.

Elk mensenkind begint met vader en moeder (en God). Zij hebben het leven geschonken. Elk mensenleven begint kwetsbaar. Als er geen andere mensen in de buurt zijn, heeft het prille mensenleven geen toekomst. Elk mensenleven begint met een samenzijn. Een samenzijn dat belangrijk blijft, de rest van het leven. Ook – en zelfs – als er in dat kwetsbare en prille begin van alles is misgegaan.

Mensen staan altijd in verbinding met andere mensen. Allereerst natuurlijk familieleden, maar daarnaast ook vrienden, kennissen, burens, collega's. Er zijn mensen met wie we heel veel delen. Herinneringen of overtuigingen of belangstelling voor iets bijzonders. Of misschien juist wel een wederzijdse afkeer of antipathie. Ook dat zou je een relatie kunnen noemen, al is het negatief. Er zijn veel meer mensen met wie we weinig delen. Maar ook dat kan betekenis krijgen. Mensen met wie je in de trein zit, ken je meestal niet. Maar op het moment dat de trein stilstaat of er gebeurt iets bijzonders, dan kan zo'n treincoupé zomaar veranderen in een kleine gemeenschap van mensen die een ervaring samen delen. Dan is er iets dat die mensen bindt. Dan ben je niet meer een groepje individuen die toevallig in dezelfde trein zitten, maar een groep mensen die samen iets delen. Mensen die elkaar vertrouwen geven.

Wat maakt een mensenleven zinvol of waardevol? De vrijheid om jezelf te zijn, is van grote waarde. Maar je verbondenheid met andere mensen is dat evenzeer. Hoe vaak zien we niet dat mensen die terneergeslagen waren, weer vrolijk worden als een ander mens hen opzoekt.

Ruimte om jezelf te zijn, mogelijkheden om je ervaringen met anderen te delen. Dat maakt je leven waardevol. Daarnaast is ook de mogelijkheid om te geven, om voor anderen te zorgen, voor bijna

alle mensen van grote waarde. Een pasgeboren baby is nog helemaal hulpbehoevend. Die ontvangt vooral. Maar baby's geven ook veel: onvoorwaardelijke trouw, grote kwetsbaarheid, liefde... Het is misschien een waarheid waar je even over na moet denken, maar vooral de mogelijkheid om te geven maakt een mensenleven waardevol. Wie oud en stram is geworden en alleen nog maar hulp van anderen ontvangt, is vaak niet meer in staat om veel te geven. Dan willen mensen nogal eens gaan denken dat ze anderen alleen maar tot last zijn. Wie alleen maar naar het leven kijkt in termen van vrijheid en zelfontplooiing, komt al snel tot die conclusie. Maar als je kijkt naar verbindingen tussen mensen, naar de moed om kwetsbaar te zijn, naar de mogelijkheid om verhalen en ervaringen te delen, dan valt er ook voor zogenaamde 'hulpbehoevenden' nog heel veel te delen. Al was het maar de trouw en de overgave ten opzichte van mantelzorgers en hulpverleners.

November is in diverse tradities de maand om terug te denken aan vorige generaties. Om te beginnen hebben zij ons, de nieuwe generatie, het leven gegeven. En – in al hun feilbaarheid en kwetsbaarheid – hebben ze ons proberen voor te leven wat trouw en zorgzaamheid is. Met hen blijven we ons verbonden voelen. Een verbondenheid die ook ons leven van vandaag nog waardevol is.